

humiliter supplicat infrascripti, cum JURAMENTO omnia supradicta affirmantes, sacre Congregationi Disciplina regularis pro licentia recipiendi juvenes ad habitum. Assum die, &c. anno, &c.

XIII. Hoc est juramentum quod sacre Congregationi super Disciplina regulari exhibent Regularium Superiores quoti biennio, aut triennio, ut facultatem recipiendi juvenes ad habitum Religionis ab eadem sacra congregatione obtineant. Hypothesim formemus, in qua Romana Sedes possit, & velit precipere vitam communem, omni privato peculo vacuam. In hac hypothesi posset ne clarioribus verbis, luculentioribus, & urgentioribus clausulis ut præ illis quæ adhibuit in rescriptis decretis? Quo ergo se recipient oppositum optinent? Invenire ne possunt ipsi aut expressiones luculentiores, aut formulas efficaciores precipiendi exactæ communitatis observantiam? Negabunt ne Romanæ Ecclesiæ potestatem precipiendi perfectam rerum communitatem? Nulla hic ad effugium rima patet.

CAPUT V.

Communitate sublata, nec votum obedientiæ, nec regularis disciplinæ observantia consistere diu valent.

I. Violatio paupertatis est scopulus ad quem facillimè impingunt viri claustrales. Heinc tam antiquæ, quam posteriores Religionis passæ sunt plus, & minus relaxationem. Nihilominus factorum Ordinum Institutores non modò hanc paupertatem exacta vita communi circumscriptam non mitigarunt, sed fortioribus prædictis munierunt. Ordines mendicantes videntes collapsam disciplinam monasticam ob redundantes divitias, rejecerunt divitias, & reditus etiam in communi possidendos, & mendicatio vivere statuerunt. His successere Clerici Regulares qui collapsam Mendicantium disciplinam spectantes ne huic vicissitudini obnoxii, & ipsi essent, paupertatem adeò severam præscripsere, ut alii nec pro Missarum celebratione oblationes recipere, alii nec petere elemosinas statuerint. Cur hoc? Paupertatis consilium liberum est. Divitias possidere nihil mali absolutè præfert. Sacrorum Ordinum Patriarchæ tot sæculorum experimento didicere istius vitæ communis observantiam difficillimam esse, & facillimè à votentibus violari. Illorum charitatis erat hanc temperate paupertatem, pecunia, & census vitalitios permittere, ut hæc via occasiones peccandi à subditis suis removerent. Quando enim lex de re libera, & innoxia difficilè à subditis servatur, sapientis legislatoris est aut eandem tollere, aut eam temperare, & communiti usui accommodare.

II. Contra, omnes ad unum Patriarchæ non modò paupertatis lege non relaxarunt, sed severius eam roborarunt, & novis prædictis munierunt. Cur nemo SS. Patriarcharum pecunia, & reditus privatis Religiosis concesserunt? Cur illa severissimè prohibere omnes nullo excepto? Opponant mihi vel unum Patriarcham qui pecu-

lia, & reditus privatos concesserit; & falces illis submittere, atque viciorum canere volo.

III. Quid ergo causa est cur omnes sancti Patriarchæ hæc conspirarunt ut unanimi consensu hoc paupertatis votum restringerent, ardent, atque omni excogitabili modo firmarent? Quia sublata communis vitæ paupertate, concidit exactæ obedientiæ votum, & disciplinæ regularis observantia necesse est. Siquidem professio vitæ regularis, ad paupertatem quod attinet, contractus mutuus est, ut indicavi, vi cuius subditi omnia bona, & presentia, & futura solemnè ritu Religionis cedunt; Religio vicissim eodem sacro vinculo se astringit alendi, vestiendi que subditos, tum sanos, tum infirmos. Si Religionum Prælati oppignoratam fidem non solvunt, subditi omnia necessaria ministrantes, necessariò consequitur, subditos obedientiæ vinculo solutos esse, quantum ad comparanda ea quæ pro victu, & vestitu necessaria sunt. Ergo sublata communitate, obedientiæ votum, atque adeò ipsa disciplina regularis corrumpitur.

IV. Industria, labores, mediæ quæ subditi adhibent ut peculium acquirant, sæpissimè Religioni non congruunt. Si Prælati impedire ea perentant, subditi jus naturæ opponunt sibi prospiciendi in victu, & vestitu à Prælati non collato. Quandoquidem in claustris à quibus exulat perfecta communitas, pro vestibus aliqua summa traditur, alibi major, alibi minor, quæ pro integro non sufficit. Cellarum supplex integra saltem non datur. Pro itineribus, pro epistolis aut parum aut nihil. Pro infirmitate curanda quædam, ut in hospitali, porrigitur, & qui non habent undè sibi tubeniant, miserimè languent. Qui verò abundant, absit ut infirmis fratribus quidquam tribuant. Heinc alii in penuria summa decedunt; alii morientes plurimam pecuniam relinquunt. Quibus auxiliis compararunt ingentia pecunia?

V. Fac Prælatos prohibere subditis ineptis ne conciones habeant, quia ea morum probitate non sunt præditi, quæ requiruntur ut extra claustra Christianis exemplo sint, ne Monialium Confessiones audiant, ne le negotiis terrenis immisceant, ne patrocina ambiant, ne vagentur per civitates: continuò inclamant subditi: si hæc lucra amittimus, quis nobis vestes, quis epistolularum, itinerum, infirmitatum expensas solvet? Quis eboculet, quis tabaccum, quis tor alia aut necessaria, aut congrua porriget? Census vitalitii aut exigui, aut nulli sunt &c. communitati patrimonio nobis non providitur: ergo naturæ jure, quod omne votum antecedit, hæc nobis comparare justè possumus. Quid heinc Litterarum rudes, morum integritate, vel prudentia desituti è claustris exeunt, concionatur impetrant, confessiones audiunt indocti, negotia tractant inepti. Illi favores, & patrocina accipiunt; isti præfecturas, & officia ambiunt. Si Prælati interdicerent velint, subditi opponunt, ut dixi, jus naturæ.

VI. Mala, scandala, disciplina relaxatio, & alia absurda, quæ heinc proficiuntur, nolo

meis verbis exprimere. Dionysius Carthusianus de Reform. claus. c. 16. hæc scribit: Ex pecunia tanquam ex venenosa radice multa peccata procedunt, ut puta contumacia, superbia, contentio, partialitas, avaritia, vanagloria, invidia, mendacium, luxuria. Quoniam abundantes in peculo ad resistendum suis superioribus sunt audaces, nec disciplinam, & correptionem patienter suscipiunt, partialitates efficiunt, & interdum confessionibus, & ebrietatibus vacant, ex quibus ad vitia carnis labuntur, & votum suum de castitate servanda sceleratissimè frangunt. Quid si nos hac scribendi libertate uteremur? Similia, & graviora abfuda ex peculo manantia describunt Trithemius, Nyder, S. Antonius, Cajetanus, & communiter Theologi. En rationum momenta cur sancti Patriarchæ etiam ultimæ ætatis peculo bellum indixere. Alias auferunt, ut jejunia, vestium asperum, & plura alia pœnitentiæ exercitia aut linierunt, aut sustulerunt. Communitatem verò bonorum, licet agnovissent fuisse lapideam offensionis ad quem plures impeerunt, non modo non linere, sed, ut dixi, severius illam præceperunt: quia hæc exacta bonorum communitate sublata, corrumpit universa disciplina monastica oportet.

CAPUT VI.

Quam humiliter pugnant cum voto paupertatis monastica census vitalitii. Excusationes, & sophismata quibus inersari peccatorum corruptela solet.

I. Divitiæ, & paupertas evangelica non minus opponuntur quam castitas, & luxuria. Quare Christus dixit: si vis perfectus esse, vende que habes, & da pauperibus. Vendere, & retinere nonne invicem hostiliter pugnant? Nonne hæc duo: vendere omnia, ut omnes Patres interpretantur, & ipsum Evangelium clarè, & perspicuè edisserit; & retinere aliqua, chimæram monstruosam constituunt? Et tamen chimæra hæc familiaris est. Antequam professionem juvenes edant, census vitalitios sibi reservant ditiores, aut minores, prout domesticum patrimonium permittit.

II. Reponunt se reservare hos reditus non sibi, sed Religioni. Religio enim absolutum dominium horum reddituum habet. Religiosi verò purum merumque usum facti ex licentia, & facultate Superiorum. Dominium autem, non merus usus facti cum paupertatis voto pugnat. Rectè, & venustè. Quid appetitiones nostras explet, & saturat, dominium, an usus? Dominium absolute sterile est, & unice appetitur propter usum. Si separet ab usu dominium, hoc futile, & vanum evadit. Ego facillimè tibi perfectissimum dominium concederem, dummodo usum pecuniarum semper Religio haberet? Quid tibi hoc in casu dominium prodesset? Si maritus dominium, alter usum haberet uxoris, is ne castitatem servaret? Maritus cum suo dominio continens esset, & castus, alter cum suo solo usu facti venerem explet.

Tom. II.

III. Insistunt. Superior ad nutum revocare hunc usum valet. Peregrinè. At nunquam revocat, ut experientia constat. Si revocare ad nutum Superiores peculii privati usum valet, cur re ipsa non revocant? Cur communitatem exactam non invehunt? Cur regulis, & tot Conciliorum, & summorum Pontificum decretis non parent? Responsum pressum, & perspicuum exhibit.

CAPUT VII.

De Ludis Regularium, & aliis quæ cum voto paupertatis pugnant.

I. QUÆST. I. Licet ne sunt Regularibus ludæ alearum, & sortis? RESP. Ludis, qui in joco loquuntur, facillimè ludicris sunt, ut qui corpus exercent, quique ad spiritum exhilarandum, virelque instaurandas directi sunt, indulgere Religiosis posse, omnes cum S. Thoma 2. 2. q. 168. art. 2. concedunt.

II. Contra Theologi, & Regulæ omnes à Sede Apostolica approbatæ ludos alearum severissimè Religiosis voto paupertatis devinctis prohibent. Nomine alie omnes ludi fortuiti intelliguntur. Quid quod ludi isti ipsi Christianis omnibus vetiti sunt; immò omnes ethnici Philosophi ludos ejusmodi execrati sunt, ut tom. 7. Theologiæ Christianæ palam feci? Constitutiones O. P. ad carceris penam damnant Fratres quæ inventi fuerint ad taxellos lusæ, non secus ac reos carnis, furtoque. Ludus fortuitus solius avaritiæ, & desiderii distendendi fructus est. Quid magis evangelicæ paupertati adversum quam desiderium hoc divitiis augendi?

III. QUÆST. II. An paupertatis voto repugnet quod Regulares habent instrumenta argentea, ut cochlearia, cultrum, furcunculam, arculam pro tabacco, horologia, idque genus similia? RESPOND. Hæc omnia solemnè paupertatis voto opponuntur, statumque monasticæ disciplinæ evertunt. Paupertas enim, & auri, argenteique pretiositas directè pugnant. Comperta hæc sunt natura sua. Omnes Regulæ monasticæ usum auri argenteique in ejusmodi instrumentis prohibent. Constitutiones O. P. dist. 1. c. 10. hæc præscribunt. Nullus Frater aut Soror Ordinis nostri, cuiuscumque gradus (N. B.) aut conditionis existat, nisi debet cochlearibus, & instrumentis auri, vel argenteis, aut etiam ex lapidibus pretiosis, sive in mensa, sive in cingulis, sive in cappis, cultris, vel eorum vasis, sive in quocumque alio genere rerum utensilium. Qui autem transgressores reperti fuerint, iisdem instrumentis omnino priventur, & illa communitati applicentur, & GRAVITER præterea transgressores puniantur. Gravis punio gravem culpam supponit. Nec opponas, constitutiones istas ad culpam non obligare. Utique ad culpam non obligant quæ extra vota sunt. At rescripta constitutio votum paupertatis exponit. Votum autem istud ad culpam, & quidem gravem astringit. Usus ergo adeò communem damnare audes? Non ego, sed disciplina regularis, sed vota, quæ distingunt labia tua Deo, præfata omnia detestantur. At

Z;

Re-

qui deliberatè reformari nolunt, sive resistunt, sive non, si sic usque in finem persistant, in statu sunt damnationis. De quartis generis Religiosis dicitur, quod sunt sub periculo salutis, eo quod in schola religionis non proficiunt, nec ad perfectionem tendunt pro sui status exigentia, & incurri sunt sui salutis. De quintis generis Religiosis apparet periculum sui salutis propter tepiditatem affectus, & quis discrimini se exponunt, & pusillos scandalizant.

Religiosi primi generis qui vivunt in locis deformatis, ubi regula non servatur cum proposito se reformandi, si valerent, ut securius vivant, & tutius salutis sue consulant, hæc omnia facere tenentur.

1. Laborare pro alio Convento, ubi regulariter vivere possint, & illuc se transferre, nisi forsan ipse habentis fatiis certam proprii loci reformandi ex eorum presentia.

2. Si locum reformatum habere non poterunt, ut aliqua digna causa illum omiserint, super hoc doleant, & pro reformatione inducenda, semper quod in se est, faciant.

3. Non seculariter vivant. Bona concessa non nisi cum licentia Superioris, & in usum necessarium dispensant, cum proposito semper referant ad placitum Superioris; imò omne superfluum illi dando, aut potius ab alio verum provisionem sine usu pecuniario recipiendo.

XXXIX. Quisque astringitur declinare occasionem proximam violandi proprium votum. Quando autem occasio est necessaria, tum adhibenda remedia sunt opportuna ad evitandam legis transgressionem. Plurimis occasio habendi peculii necessaria est, cum isti removere illam nequeant. Hi ergo, ut sibi consulant, regulam propriam in vidu, & vestitu, abstinenciam, jejunia, & vestium asperitatem servent. Tantum peculii illis licitum est, quantum requiritur pro iis rebus comparandis quas Religio subministrat, si in ea exacta videret communitas. Quod superest, Religiosi tradent cum cæteris bonis Cœnobii conservandum.

XXX. QUÆST. IV. Licitumne est juvenibus suscipere habitum Religionis, & proficere in iis claustris, ubi non servatur communitas rerum, & alia præcipua regula? RESP. Negant communiter omnes graviores Theologi. S. Antonius 3. p. tit. 16. c. 2. inquit: Et ubi quis ex ignorantia, vel errore intendit illam (Religionem) ingredi in qua non bene vivitur, crudelitas est non reddere illam cautum, & à proposito suo revocare. Ut illius crudelitatis crimen declinarem, monere hac de re lectores volui.

XXXI. Cardinalis Cajetanus 2. 2. q. 189. art. 9. hæc scribit. *Actus iste qui est inducere ad vitam conventuale, est actus ex genere suo malus, quoniam inducit quis ad vitam reprehensibilem. Omnino autem vita reprehensibilis mala est. Unde vituperabile est non solum inducere, sed etiam ingredi, & recipere ad vitam irregularem personas utriusque sexus, quomodo hoc toleret permissivè. Verum Ecclēsia post obitum Cajetani nullum non movit lapidem ut impediret receptionem juvenum, ubi exacta vita communis, & observan-*

tia regularis non vigent, ut ex Clemente VIII. & Innocentio XII. supra vidimus. Cajetani sententiam confirmat in 2. p. lib. 3. de Reg. con. cum virum n. 48. Prosper Fagnanus. Martinus Navarrus p. 2. Decret. c. 112. n. 45. citata Cajetani doctrina, concludit: Qui alteri suadet ingredi Religionem admodò laxatam, qualem modò dicimus, & ubi regula perperam observatur, peccat. Graviora docent Nazarius, Nyder, & cæteri communiter.

XXXII. Ludovicus Lopez in suo Instr. Conf. c. 43. docet: inducere ad Religionem, vel ingredi ad eam, ubi malè ob disciplinam regularem vivitur, peccatum esse.

XXXIII. Sanchez lib. 4. in Decret. c. 16. n. 14. inquit: Illicitum est Monasterium illud ita collapsum, nec proximè reformandum ingredi, quomodo ab Ecclesia toleretur.

XXXIV. Paulus Layman lib. 4. tract. 5. c. 6. n. 5. scribit: Qui Religionem absolute vovit, is non tenetur, imò neque licitè potest ingredi Ordinem cujus regularis disciplina collapsa est, & quæque profecti plerique male vivunt, ut ne substantialia quidem vota observent. Ideoque ingrediendi per se periculum imminet, ut docent Cajetanus, Major, Navarrus, Valentia, Rodriguez, Sanchez, Lesius.

XXXV. Leander hæc tract. 1. de Jur. q. 14. & 15. docet. An prædictus vocens, ingrediendi Religionem quoad substantialia collapsam, non solum non satisfaciatur voto, verum etiam mortaliter peccet? Respondet dicendum, quod non solum non satisfaciatur voto, sed quod denuò peccaret mortaliter ob perversum periculum.

XXXVI. Salmaticenses tract. 15. c. 2. punct. 1. n. 2. hæc inquit: Ceterum pro comperto habemus non satisfaciatur (voto ingrediendi Religionis) ingrediendo Religionem relaxatam, & quoad principales obligationes collapsam, nisi forte spes subsistat proxima reformationis. Quia talis Religio non meretur nomen Religionis, nec ad perfectionem conducit, sed ad perditionem; nec in eam ingrediendo pericula fugerentur, sed majora fortè amplèberentur. Eadem docent Passerinus, Martinez de Prado, Lezana, Castanus à S. Elia, Rotarius, Bonacina, & communiter omnes. Consule Discipulum Apost. Monast. diff. 5. c. 13. & Defens. Decret. Concil. Trident. diff. 2.

XXXVII. Religio schola evangelicæ perfectionis est, in qua facilis ad optatum braviunt perveniunt. Religiosi veluti rheda, & curru ducti ambulat ad pælium assequendum. Christiani in sæculo pedes iter agunt undique scopulis, & laqueis circumsepti. Si currus sit optime ordinatus, bene clausus, & fortis, felicissime ambulant viri religiosi. Contra si currus sit perturbatus, læsus, semifactus, tum infeliciores sunt illi qui tali curru incedunt, & in graviori periculo versantur frangendi curra, brachia, capita, quam Christiani qui pedes ambulat.

XXXVIII. QUÆST. V. Utrum habere reditus redundantes in communi pugnet cum voto paupertatis? RESP. S. Thomas 2. 2. q. 88. art. 7. respondet, quod habere superabundantes divitias in communi, sive in rebus mobilibus, sive immobilibus

bus, est impedimentum perfectionis, licet non totaliter excludat eam; habere autem de rebus exterioribus in communi sive mobilibus, sive immobilibus, quantum sufficit ad simplicem vitam, perfectionem Religionis non impedit, si consideretur paupertas per comparationem ad communem finem Religionum, qui est vacare divinis obsequiis.

XXXIX. Extrema diligentia summa cavenda in hac materia sunt. Viduum, & vestitum præbere Superiores ad normam propriæ Regulæ debent: charitas in hac provisione elucere debet. Viduus non debet delicatus esse, sed diligenter, & opportunè paratus, ut doceat regularem sobrietatem. Vestitus quoque promptè tradatur. Infemora cura magna habenda est. Aliud extremum divitiarum etiam in communi possidentium vitandum est. Non ob paupertatem, sed ob divitias Religiones omnes naufragium passi sunt. Pauperes ne Jesu Christi, ejusque discipuli, & comites dicendi essent, qui superba ædificia, splendida palatia, qui ingentes reditus possiderent? Si talia peragerent, procul dubio Religionis relaxationem, & perversionem inducerent. Religio enim Christi Jesu, & redundantes divitiis contradictoriè opponuntur.

CAPUT IX.

De voto castitatis, & obedientiæ.

I. QUÆST. I. Quid sit votum castitatis religiosæ? RESP. Est abstinencia perpetua ab omni actu venereo tam interno, quam externo. Sacerdotes peccantes contra hoc votum, augment malitiam ob duplicem titulum, seu vinculum, quod Sacerdotes obstringuntur castitati servandæ. Hujus voti observantia a modestia oculorum, à solitudine, à carnis mortificatione, ab otii declinatione plurimum pendet. Quare qualibet Religio, & jejunia, & victus temperantiam, & alias virtutes plus, & minus præscribit in castitatis præsidium. Renuntiant divitiis, ut animum ab affectu pecuniarum immunem conservent. Separatum à sæculo, ut ablata omni occasione facilis castitatem custodiant, quam observare & ipsi Christiani in medio laqueorum mundi, & inter ipsa feminarum prædilia, aut virgineam, aut matrimoniale astringuntur. Aspectus venereus, & sola deliberata delectatio luxuriosa quæ Christianum, & circumfatum virum in Infernum detruunt, sola circumstantiæ facilegæ diversitate.

II. Virtus hæc veluti limpidissima crystallus in putrido, & lutulento corpore defertur. Facillimè bitumen succenditur, & luxuriæ ignis ardet, & sulphureæ exhalationes castitatis candorem offuscant, nisi assidua vigilantia custodiatur. Concupiscentia dira fera est, quæ semper rugit, & revolutiones machinatur. Si initio heroico spiritu cohibeatur, & continua frænatur, ejusmodi victoria facilis. Numquam tamen eidem fidei, quia versutè, & ex insidiis suam oritur rebellionem. Concionatores, & Confessarii præsertim vigiles sint oportet. Hi quippè ratione mi-

nisterii frequenter feminas alloquuntur. A colloquiis spiritualibus initium ducitur; at nisi cautio summa adhibeatur, omnia in carnem desunt. Confessarii tenent suas filias spirituales, quibusculum familiares sermones texunt. Halitus ille virginalis, simulque femineus, calida illa suspicia, & familiaritas parentatis spiritualis cum filia spirituali fugienda sunt tanquam sibilus basilisci. Tractandæ feminæ sunt, non secus ac personæ lue inquinatæ. Spirituale alimentum porrigatur, & continuo separatim succedat, alioquin pestis luxuriæ sua veneficia immittit. Verum quia innumeris libri sunt qui fusiis hoc argumentum tractant, idcirco ab ulteriori abstinere sermone.

III. QUÆST. II. Quid ratione voti obedientiæ præstare Regularis obstringitur? RESP. Votum obedientiæ est oblatio propriæ voluntatis Deo facti, dum Regularis promittit obedire suis Superioribus in iis omnibus quæ hi juxta propriam regulam jubentur. Quare Regularis obedire tenetur sub gravi culpa Superiorum præceptis. Quando Superior non præcipit, sed solum optat, hortatur, etiam si subditus non pareat, non propterea violat obedientiæ votum, quia nullum transgreditur præceptum. Præcepta autem Superiorum de re gravi esse debent.

IV. Quatuor communiter conditiones pro exacta obedientia sancti Doctores requirunt. 1. ut sit prompta executio ejus quod præcipitur; 2. ut interior voluntas accedat externæ executioni; 3. ut subditus proprium iudicium in re dubia aut controversa submitat iudicio Superioris; 4. cogitata Superioris voluntate non est expectandum præceptum, sed implendum est quod Superior cupit. Hæc tamen conditiones ad majorem obedientiæ perfectionem requiruntur, secus ad ejusdem virtutis naturam. Ad hanc enim, & ut peccatum, saltem grave, evitetur, fat est ut repta subditus obediat, & exequatur impositum præceptum. Advertendum tamen, quod Superiores interdum præcepta suspendunt, ut scandalum evitent, quia prævident subditos minime paratos ad implendum præceptum. Et tum subditi qui hæc obstandi Superiorum mandatis argumenta perhibent, sunt in malo statu, & peccare mortaliter valent, spectata rei præcipiendæ gravitate. In his enim circumstantiis spectandæ sunt.

V. Superiores jure præcipere valent ea omnia quæ intra confinia Regulæ, & Constitutionum continentur, vel ad Regulæ, & Religionis conservationem, & decorem indirectè etiam conducent. Queunt etiam Prælati ea vetare quæ tendunt ad proprias leges violandas, & alia jubere quæ graviter infringunt Regulæ, & Constitutionum observationem. Quare præcipere Superior potest necessitate urgente, ut subditi inserviant Religiosis, & sacramenta ministrant Christianis pæse infidelis, præsertim si Religiosi Ordinem proficiantur ad proximorum salutem procurandam institutum.

VI. In re dubia parere subditus tenetur Superiori præcipienti, quia possessio stat pro Superiore, ut communiter Theologi docent. Probabilis nonnulli contendunt, subditos habentes pro se opinionem etiam minus probabilem liberos esse.

Religiosi docti, & probi his utuntur instrumentis? Quid inde? Illi gravius peccant, quia sua doctrina, & probitate gravius scandalum ceteris pusillis ingerunt.

CAPUT VIII.

Quam gravis sit Prælatorum obligatio invehendo communitatis. Quid agere debeant Regulares argentes in claustris, ubi pulsa vita communi pecunia serpant. Et an iuvenes suscipere habitum religionis in his locis licite queant?

QUÆST. I. Suntne in continuo statu peccati mortali Prælati Regularium, qui sincero animo, & totis viribus non conantur inflauare vitam communem ubi collapsa est? RESP. Adfirmant omnes Patres, omnes Regule monachales, Concilia omnia, & tandem ex adductis constitutionibus pontificis id luculentissimum est. Si ratiocinis meis, quantumvis validissimis, & invidissimis id confirmarem, & infamatoris censuram non declinarem. Quarè in medium adducam quæ non modo viri sancti, sed alii non tantæ eximiationis Theologi docent.

II. D. Antoninus (3. part. tit. 16. cap. 1.) Satis credo quod qui se reperit in Monasteriis, ubi non vivitur in communi, si Prælati sunt, & non faciunt quantum est eis possibile sine notabili scandalo, ut vivatur in communi, eos non esse in statu tuto.

III. Joannes Excursa (in tract. de Reform. p. 3. art. 2.) Omnes Prælati tam majores, quam minores, singuli videlicet respectivo pro sui dignitate, officio, commisione, & facultate, de debito iustitia tenentur subditos suos Religiosos deformate viventes ad vitam regularem observantiam reformare. De ipsorum enim manibus sanguis subditorum requiritur.

IV. Sylvester (verb. Religios. 6. §. 7.) Si Prælati non faciunt quantum potest sine magno scandalo ut vivatur in communi, non est in tuto status. (arg. dist. 83.)

V. Ludovicus Lopez de Texeda (lib. 2. tract. 2. cont. 7. dub. 2. num. 24.) Adde, Religionum Prælati ex meritis officii teneri debent adhiberi diligentiam ut Religiosi subditi vitam tranigant in communi: & idè tenentur valde esse solliciti de necessariis illis conferendis pro victu, & vestitu. Quarè si illa non tribuant, cum commode possint, peccant mortaliter, & sunt indigni Prælatorum officio, & debet deponi: quia tribuunt anam Religionis ut pecunia querant, & votum laudabile pauperatis infringant.

VI. Thomas Sanchez (in Dec. lib. 7. c. 19. n. 27.) Tertio deducitur, non esse in bono statu Prælatum qui in quantum potest absque gravi scandalo, non nititur Religiosos vivere in communi, ac superfluos usus vitare.

VII. Valentinus (2. 2. disp. 2. q. 4. art. 2.) Quarè sequitur esse in malo statu tam Prælatos, quam subditos, qui non agunt vitam communem, quando ex relictis communibus possunt sufficienter vivere.

VIII. Franciscus Pellizarius (tract. de Monial. cap. 4. sect. 1. q. 4.) Colligitur ex Sanchez

asserente cum S. Antonio, & Sylvastro, quod sicut Prælati Regularium non est in bono statu, si quantum potest absque gravi scandalo, non nititur Religiosos in communi vivere, ac superfluos usus vitare, sic nec sunt in bono statu subditi residentes non quod nequeant sufficienter vivere, sed quod velint abundare, & liberius disponere. Hoc enim adversatur voto paupertatis.

IX. Joannes Baptista Lezana (quæst. Reg. cap. 18. n. 14.) Prælati qui in quantum possunt, non curant suos subditos vivere vita communi absque pecullo, aut proprio, & superfluos usus vitare, non sunt in bono statu conscientie. Ratio est, quia votum paupertatis id requirit, summiq; Pontifices, & Concilia id præcipiunt.

X. Gabriel à S. Vincentio (de Just. & Jur. disp. 3. q. 10. n. 132.) Superior peccat graviter non providendo subditis de necessariis, tum quia præbet occasionem relaxationis Religiosis dando occasionem introducendi pecullum, tum quia privat subditos iure quod habent ad bona Monasterii.

XI. Thomas à Jesu (specul. Relig. part. 4. c. 2.) Concludo, Prælatum mortaliter peccare, qui non curat ut communi vite ratio in Monasteriis servetur. Idem esto iudicium de eo qui communem vitam jam laxatam, quantum in se est, ad pristinam observantiam non conatur reducere; quin etiam ipsi subditi, qui Prælati vitam communem restaurare volentibus contradicunt, eadem culpa multantur. Primò contrariantur ipso falso decretis Conciliorum, & Pontificum, à quibus hujus vite observantia disrictè præcipitur. Secundò quia ubi vita communis non observatur, Monachi variis animæ periculis circa transgressionem voti paupertatis exponuntur. Tertio quia communis vite observantiam Prælati reformare negligentes contraveniunt iustitie legali, quia ex officio tenentur bono communi consulere. Insuper dispensatione sibi commissa abutuntur, & peccant contra fidelitatem, & sæpè contra justitiam distributivam.

XII. Servatius Lairvel gravissimus, unaque piissimus Auditor in sua Optica Regularium (specul. 12.) Certum mihi est esse in continuo peccato mortali eos Prælatos, qui quantum possunt sua Monasteria non reformant, quique ad vitam communem Religiosos suos, quantum possunt, non reducant.

XIII. QUÆST. II. A. subditi Regulares residentes introductioni vite communis, possit peccatis, nisi in statu peccati mortali? RESP. Ex his quæ dicta sunt, patet evidenter resolutio propositionis quætionis. Nihilominus in majorem confirmationem, quæ docent, & citati, & alii Auctores, objiciam.

XIV. D. Antoninus (3. p. tit. 16. c. 1.) Si subditi sunt, & resistunt huic bono cum attritu, non quia non possunt vivere sufficienter, sed quia volunt abundare, & de suis suo modo facere, videntur esse in malo statu, cum seculariter vivant, & velint in malo statu perseverare.

XV. Cardinalis de Turre Cremata in Regulam D. Benedicti (Tract. 94.) Gravissimè peccant qui reformationi hujusmodi abusum temere resistunt in Monasteriis, & se, & alios defendunt ne ab hujusmodi labe purgentur.

XVI. Sylvester (v. Rel. 6. §. 7.) Subditi verò diste communitati resistentes, non quia non possunt sufficienter vivere, sed quia volunt abundare, videntur esse in malo statu.

XVII. Thomas Sanchez (lib. 7. cap. 22. n. 27.) Similiter peccant mortaliter subditi dantes peculii causam resistendo vite communi, cum illis necessaria ministrant, & similiter graviter murmurando, & magis querelas fundendo.

XVIII. Lezana (quæst. Reg. c. 6. n. 60.) Ad dendum tamen est, & valde notandum, Religiosos paratos esse debere ad recipiendam reformationem, & introductionem vite communis, si à Prælati de novo instituantur, seu restituantur, nec posse ullo modo resistere sub gravissimo peccato mortali. Ratio est, quia cum vita communis obliget sub peccato mortali omnes Religiosos, ab illa excusari non possunt, nisi quia Prælati Monasteriorum non provident illis de necessariis ad vitam: unde constando prædictis necessitatibus sufficienter providendum fore, nulla remanebit ratio excusationis. Et hæc est communis ratio Theologorum.

XIX. Thomas à Jesu (specul. Relig. p. 4. cap. 2.) Graviter peccare dixi, quia volunt reformationi vite communis acquiescere, nempè propter gravè damnum emergens ex eorum contradictione.

XX. Franciscus Lopez (lib. 2. tract. 2. cont. 7. dub. 7. n. 24.) Religiosi autem tenentur ex merito sue promissionis, & status de communi vivere, & contenti esse huius quæ à Religione ministrantur.

XXI. Angelus Pitschius Castellæ (tract. 4. de Voto pauper. cap. 4. num. 5.) Subditi resistentes vite communi peccant mortaliter.

XXII. Alteferra (Orig. Monast. lib. 1. cap. 15.) Monachi compelli possunt ad reformationem juxta prescriptum regulæ quam professi sunt. Nec tueri se possunt in observantia longi temporis, quia contra ea quæ sunt de substantia vite regularis, nulla est prescriptio temporis, neque dispensatio.

XXIII. Emmanuel Rodricus (tom. 2. q. 63. art. 3.) ubi relato Tridentini decreto (§. 25. cap. 2.) hæc infert: Ex qua decretali colliges, quod Religiosi debent, & tenentur reformare seipsos ad prescriptum regulæ quam professi sunt: & art. 4. Peccant Superiores negligentes instruere, seu reformare, & magis contravenientes reformare volentibus, & etiam singulares impediendes ea quæ contraveniunt menti, & verbis Concilii, quod est peccatum.

XXIV. Caramuel in Reg. D. Bened. n. 630. Qui vota emisit in Monasterio irregulari, hoc est ubi contra regulam abusus irrepserunt, tenentur reformationi subjacere, & obedire Antistiti abusus illegitimos eliminanti. Sic loquitur Caramuel; & in hæc controversia ad eò sibi constat, ut in Theolog. Regul. n. 63. hæc scribat: Quam periculo se fallant qui existimant ex vi voti non teneri ad vitam communem, eo quod tempore sue professionis non servabantur in Monasterio.

XXV. Ultimo loco adduco Capitulum Ordinis Præmonstratensis sub doctissimo Joanne le Paige celebratum, quodvè insertum habetur in Bibliotheca Præmonstratensis (lib. 5. pag. 1019.)

Reverendas Dominus Abbas Religiosos suos ad vitam communem reducat, revocetque . . . & ne quis sibi in hoc blandiatur, & Superiorum obtrudat licentiam, audiat Innoc. III. in cap. Cum ad Monasterium. Nec affimet Abbas quod super habenda proprietate possit cum aliquo Monacho dispensare . . . & Concilium Tridentinum sess. 25. in decreto de Regularibus, &c. Quo fit ut sint in malo statu, lahorantque turpiter tam Prælati, quam subditi Regularios, per quos fiat quominus omnes in Monasterio vitam communem ducant. Quid plura? Vix vel unicum alicujus nominis Theologum reperire licet qui oppositum doceat.

XXVI. Ex his omnibus hoc pacto concludo, Juxta commune Theologorum placitum Prælati Regularium sub gravissimo peccato mortali tenentur pro viribus vitam communem peculio vacuam invehere. Hæc prima propositio certissima est. Secunda. Omnes subditi ex lege ad peccatum mortale obligante tenentur animo parati esse ad vitam communem peculii expertem suscipiendam, ut communiter omnes vel benigniores docent. Ergo alterutrum necessariò consequitur. Aut Prælati in extremo damnationis periculo versantur, propterea quod præceptum gravissimum introducendæ vite communis pro viribus implere non conantur; aut subditi sunt veri proprietarii, quod Prælati suis invehere bonorum communem fatigentibus resistunt, vel contumacem obstitendi voluntatem produunt, ob cuius repugnantie scandalum vitandum Prælati ab implendo officio suo desistunt. Nullus hic tergiversandi locus superest. Si plura cupis, lege Discip. Apost. Monast. diff. 3. cap. 4.

XXVII. QUÆST. III. Quomodo se gerere debeant Regulari, qui in his Conventibus commorantur ubi sublata vita communi, peculiorum possit serpi, ut proprie consulant saluti? RESPOND. Rationem propriæ conscientie dirigendæ, & peculii habendi vix ego designare valeo. Rescribam quæ celeberrimus Joannes de Turre Cremata Cardinalis in Commentariis in Regulam S. Benedicti cap. 94. docet his verbis.

XXVIII. Gravissimè peccant qui reformationi hujusmodi abusus temere resistunt; & se, & alios defendunt ne à tali labe purgentur. Ratio est, quia illi sunt formaliter contententes remedia sue salutis, & tale peccatum est in Spiritum Sanctum. Undè illi qui vivunt in Monasteriis deformati, quintupliciter sunt generis. Quidam enim dolenti, & amaro sunt animo, quod non vivunt in observantia, ex animo tamen adspirant ad reformationem. Alii sunt qui nolunt aliter vivere, & sic ut sunt malum monere, nolent tamen Superioribus resistere, si velint reformare. Tertii sunt qui postivo se vivere sub deformatione volunt; ut omni reformationi pertinaciter resistant. Quarta inveniuntur neutrales in omnem partem incurri de modo vel sic, vel aliter vivere. Quinti sunt qui apparent bonæ voluntatis, & se reformare intendunt; sed aut quædam animi fragilitate, aut quia nullum modum consentaneum reformationi sibi intendunt, differunt, & semper inducuntur captant.

Inter hos omnes Religiosos secundæ, & tertii generis, qui

esse ab obedientia præstanda, quamvis opposita sententia probabilior sit pro Superiore. Et ita docere coguntur, admisso sistematè probabilissimo. Hinc verò luculentius apparet, quam sit auctoritas Superiorum, & optimo regimini sediciosus, atque perniciosus probabilissimus.

VII. Superiores nihil supra, aut contra Regulam præcipere valent. Subditus tamen non est legitimus iudex, num id quod Prelatus jubet, sit contra, vel supra Regulam; nisi res evidens sit. Capitula generalia præscribere, & condere statuta valent nova, quæ Ordinis decorem augeant, & observantiam regularem validius firmant. Ad præfecturas quoque acceptandas, & obeandas Prælati urgere subditos suis præceptis jure queunt, secus ad acceptandas dignitates, vel Episcopatum extra Ordinem.

VIII. Gravior Regulares peccant, vel dum præceptum Superioris implere reculant, vel dum ejusdem vocem contemnunt, vel dum reformanti abusus, & corruptelas invecitas contra Regulam, & Constitutiones resistunt. Peccant venialiter, si ea executioni demandare negligant, quæ sciunt à Superiore præscribi, quamvis non sub præcepto, ut dum inculcant observantiam Regulæ, & Constitutionum. Et licet Constitutiones natura sua ad culpam non obligent, ipsa tamen nunquam deliberatè violantur sine aliqua veniali culpa. Qui verò ex habitu, & consuetudine eas indiscriminatim transgrediuntur ad tacitum contemptum se disponunt, & contra præceptum aspirandi ad perfectionem peccant.

IX. Superiores, qui Regulæ, & Constitutionum transgressiones disimulant, qui eadem pro viribus corrigere, & impedire negligunt, aut ex torpore, & negligentia, aut ex quadam convenientia, peccant mortaliter, ut Diana, Salma-ricenses, Lacroix, & alii communiter docent. Superiores enim vi muneris sui destinati sunt ad legem custodiam, & universæ disciplinæ observantiam promovendam. Illorum negligentia in impediendis transgressionibus gravissimum detrimentum infert Religioni. Heinc enim gravissima proficiscuntur absurda, & heinc omnes sacrorum Ordinum relaxationes manarunt. His quippè transgressionibus succedunt violationes vororum, scandalosa, castitatis jactura, & proprietatis peris.

CAPUT X.

De Tyrociniis, seu novitiis Regularium.

I. Anequam Religionem juvenes solemnè intru prosteantur, debent per annum integrum habitum Religionis, & palam gestare. Libera autem, & non coacta sit hæc religio vestis susceptione necesse est. Qui puellas cogunt ad hanc susceptionem, mortaliter peccant, & excommunicationem contrahunt, ut Tridentinum *sess. 25. c. 18.* statuit. Qui autem juvenes mares cogunt minis, peccant mortaliter, sed excommunicationem non incurrunt. Juvenes,

qui coacti tyrocinium peregrissent, si liberè professionem emitterent, validus fuisset novitiatus. Annus hujus novitiatus integer esse debet, ut Tridentinum *sess. 25. c. 15.* præscribit, continuus, & non interruptus. Qui per diem habitum dimitteret, & è claustris exiret animo non redeundi, licet post diem rediret, novitiatus interruptus diceretur; secus si per aliquot horas dimitteret absque exitu è cœnobio.

II. Inepti jure nature ad novitiatum hinc sunt decrepiti, infani, habitualiter infirmi gravi morbo, servi verè tales repugnante domino, conjuges post consummatum matrimonium sine mutuo consensu, professi in altero Ordine sine licentia Superiorum. Jure positivo recipi nequeunt Episcopi, Archiepiscopi, qui sine expressis summæ Pontificis facultate prosteri Religionem regularem nequeunt. Cæteri autem Ecclesiastici liberi omnino sunt etiam curæ animarum addicti, ad profitendam vitam regularem.

III. Pontifices summi plures ediderunt constitutiones, quibus determinantur conditiones recipiendorum ad Ordines regulares. Sixtus V. sua constitutione *Cum de omnibus* prohibuit ne viri prætergressi annum sextum decimum reciperentur, nisi præmissa severa perquisitione de patria, de acta vita, de parentum qualitate. Quod si repertum fuerit istos atrocitas, aut alia similia scelera patrasse, vel suspectos de istis esse, aut condemnatos, vel prudenter timeatur condemnandos fore; si erit alieno gravatos supra vires, vel ratiociniis reddendis astrictos, unde lites, & molestiæ prævideantur; prohibet ne recipiantur, & professionem ab istis emissam nullam declarat. Prælatos verò qui scienter ejusmodi receperint, privat voce activa, & passiva, gradibus, & præfecturis, inhabileque constituit ad futuras dignitates, & gradus. Hanc constitutionem altera constitutione cujus initium est, ad *Romanam Pontificem*, temperavit non quantum ad penas, sed quantum ad crimina. Gregorius XIV. alia constitutione dicta *Circumspecta* partim sustulit, partim auxit. Sixtine constitutionis moderationes. Et tandem Clemens VIII. professionem reduxit ad terminos juris communis: ita ut nisi aliquid juris communis impedimentum obstat, professio valida sit. Penas verò in transgressores in suo reliquit vigore. Nunc tamen vi constitutionis ejusdem Clementis VIII. Regulares recipere juvenes possunt etiam prætergressos annum decimumnonum, exacto tamen juramento, quod neque criminosis, neque ratiociniis reddendis obnoxii, neque rei furti, aut homicidii, vel aliis impedimentis in Sixtina constitutione recensitis ligati sint. Prælati qui ejusmodi secretum negligunt, graviter delinquant, & subiecti sunt Sixtinæ Bullæ penis. Valida tamen professio erit, dummodo nihil contra jus commune repugnet.

IV. Novitiis omnium privilegiorum Regularium participes sunt, cum sint sub potestate Religionis, & ejusdem onera sustineant. Quare sunt à jurisdictione Episcopi immunes, & pri-

privilegio fori gaudent. Possunt Superiores Religionis cum istis dispensare super præceptis Ecclesiæ, & eorum votis, quæ tamen implere, si habitum Religionis dimittunt, debent. Contra si absolvantur à censuris, irregularitate, vel reservatione, si exeant è Religione, quam bona fide amplexi fuerant, absoluti manent.

V. Si in anno tyrocini novitiatus decedat, hæres ab intestato ejusdem bonis succedit. Donationes liberæ inter vivos, contractus lucrosi, renuntiationes bonorum temporalium officiorum, dignitatum, nisi fiant cum licentia Episcopi, aut ejus Vicarii duobus mensibus ante professionem irritæ sunt, & nullæ, ut determinavit Tridentinum. Bona quæ sibi adventura sperat novitiatus, renuntiare potest Religioni quam professurus est, etiam vivente patre, secus alteri determinatæ personæ. Bonis quæ jure sanguinis obveniunt novitio, nisi ipse disponat juxta præscriptum Tridentini ante professionem, succedit Ordo quem professus est, si capax sit bonorum immobilium.

CAPUT XI.

De Professione Regularium.

I. Professio monastica, ut aliàs indicavi, contractus est, quo homo semetipsum Deo offert in aliqua approbata Religione, solemnè tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ emittendo coram prælato consentiente, quique Dei nomine hæc vota acceptat. Duplex est: expressa, quæ verbis fit coram Superiore; & tacita, quæ signis, & actionibus à jure statutis peragitur; ut si novitiatus expleto anno sexto decimo, & integro anno sui tyrocini, exerceat actiones professorum, eorumque habitum deferat, professionem tacitam emittit, si tamen Prælati consentiat, & ipse novitiatus liberè, non coactus, seu nullo timore extrinsecus graviter incusso adductus id agat, advertatque ejusmodi actionibus se tacitam professionem incurrere, & habeat animum proficendi. Verum quamquam tacita hæc professio nuncupetur, recipi expressa suo modo est.

II. Ut professio Regularium legitima sit, requiritur legitima potestas, quæ residet, vel in Romano Pontifice, vel in Superiore Religionis, juxta regulæ peculiare cujuscumque Ordinis. In hoc, aut illo Ordine non sufficit solus Superior, sed necessarius est consensus majoris partis Patrum à consiliis, vel Capituli. Si major pars istorum Patrum reluctetur, nec Superior illius conveniatur, in quo est novitiatus, nec Superiores majores possunt admittere novitium ad professionem; reluctante verò Superiore immediato, & accedente consensu majoris partis Patrum à consiliis, valent Superiores majores, ut Provincialis, vel Generalis, admittere novitium ad professionem. Cæterum quilibet Ordo suas consulare leges debet.

III. Plura sunt impedimenta, quæ nullam

reddere professionem queunt. 1. Etas ante annum decimumseximum completum. 2. Si annus novitiatus non sit integer, vel sit interruptus. 3. Defectus libertatis, ut si servus repugnante domino profiteatur. 4. Matrimonium consummatum antequam conjugè repugnant. 5. Episcopatus non accedente Pontificis licentia. 6. Nimia senectus aut morbus gravis, non curabilis, impediens Regulæ observantiam. 7. Diversitas sexus, ut si vir in Monasterio mulierum, aut contra, profiteatur. 8. Metus gravis injustè incussus. 9. Error circa essentiam status religiosi. 10. Si desit animus se obligandi, vel si ficto animo acceptetur à Superiore, nulla est in foro conscientiæ. 11. Tandem si contingat aliquis defectus, qui vi Constitutionum talis Ordinis professionem irritet.

IV. Ut professio nulla ex parte utriusque, & Superioris acceptantis & professi, redintegretur, requiritur utriusque partis reciprocus consensus. Si verò nulla sit ex defectu consensus solius professi, tunc fat est ut ipse solus renovet consensum, ratamque habeat professionem emissam. Aliqua verò professio nulla esse potest ex impedimento, quod non admitat remedium, quo sanari possit.

V. 1. Effectus professionis regularis est remissio omnium peccatorum etiam quantum ad penam, ut 2. 2. q. 189. a. 3. ad 3. docet D. Thomas, cui subscribitur cæteri Theologi. 2. Est ablatio irregularitatis ex defectu natalium pro Sacris Ordinibus suscipiendis, secus pro præfectura exercenda. 3. Aferit ingratitudinem filii adversus patrem, qui exhibere amplius filium nequit. 4. Dicimur matrimonium ratum, & non consummatum. 5. Commutat vota in seculo facta in professionem: quæ commutatio pro ipsam professionem fit. Quare etiam si professus frequenter negligeret observantiam juniorum, aliarumque austeritatum Ordinis, nihilominus commutatio facta consisteret. 6. Est provisio victus & vestitus, quam Religio ministrare tenetur proficis tum sanis, tum infirmis, eosque educare in studiis juxta propriam vocationem astringitur.

VI. Tridentinum *sess. 25. c. 19.* facultatem Regularibus impertit reclamandi contra professionem emissam tribus adjectis conditionibus. 1. ut reclamatio, & causa rescindendæ professionis ante elapsam à die emissæ professionis quinquentium instituat: 2. ne reclamans habitum Religionis deponat pendente causa reclamationis: 3. ut causa rescindendæ professionis instituat coram proprio Superiore, & ordinario, qui sententiam ferre debent.

VII. Ut quis reclamare licitè queat contra propriam professionem fundamenta habere certa debet, & evidentiæ. Qui enim dubius est, reclamare licitè nequit, quia in dubio præsumptio stat pro professione. Plura dicenda de hac reclamatione essent. Verum cum hæc omnia ad forum externum pertineant, & fuscè tractentur à non paucis Canonistis, idcirco illa prætereo.

VIII. Illud dumtaxat heinc colligant velleim Magistri novitiorum, quanta diligentia, & vi-

glantia candidatorum vocationem expendere, graviter astringantur. Causa princeps relaxatæ disciplinæ regularis est defectus vocationis diving ad illum sublimem statum profectendum. Siquidem plurimi non Deo vocante, ut advertit Cardinalis Bellarminus lib. 2. de gem. col. sed aliis rationalibus, quæ explicare non vacat, adducti, huic sacre militiæ nomina dant. Væ novitiorum præfectis, si oculos claudunt super hoc gravissimo negotio, ne propria claustra vacua remaneant, & non vocatos ad professionem admittunt. Deficiente hoc primo cælestis vocationis fundamento, quid mirum, si universum ædificium corruat? Castitas donum speciale Spiritus sancti est. Ut intaminata servetur, gratia, non ab humana infirmitate vires expectans, sed ut à Deo manans, victrix, atque triumphans requiritur. Vocatione divina sublatâ, deest gratia illi singularis, & hac gratia destituti cælestatem sacrilegè polluant, deturpant, corrumpunt. En expositam omnium malorum radicem. Cautissimi ergo sint novitorum Magistri in expendenda eorumdem vocatione.

IX. Non me late quod opponere isti solent, nempe mundum in maligno positum esse, & Christianorum mores laxatos, atque in dies corruptiores fieri. Ex hac silva transferendas in Regularium viridaria plantas esse, quæ si grandine, an regum olivæ interantur, percussæ sint, vix fieri potest ut fructus pariant vita æterna dignos. Verum habet. Quamobrem secernendæ sunt plantæ sanæ ab infectis. At sanæ, repens, pauca sunt, & multiplicata claustra impleri debent. Nimis longus essem, si pro dignitate hanc discutere objectionem vellem. Vide *Disciplinam Apostolicam-Monasticam* p. 2. diff. 1. c. 13. ubi fusè hanc difficultatem discussam invenies. Regularium propagatio, & perennis successio non carnalis, sed spiritalis est, à Deo descendens. Tu solos vocatos ad professionem excipe, & curam Deo relinque ut operarios mittat. Si secus feceris, & te, & alios periculo æternum petendi expones.

CAPUT XII.

De litterarum studio, in quod incumbere Regularis astringuntur: & quæ methodus in scientiis addiscendis servanda.

I. Christiani omnes plus & minus prout eorum conditio fert, Scripturis sanctis dare operam debent. In hoc autem studium Regulares, & omnes viri rebus sacris addicti incumbere gravissimè astringuntur. Joannes Trithemius incliti sanctissimi Patriarchæ BENEDICTI Ordinis, prælatorum virorum, non modò antiqua, sed etiam ætate nostra, Deo auspice, quibus è magis impotamus ignorantiam, quò minus inclinamur ad disciplinam. Turpe quidem est nescire quod scire jubetis, turpius non discere, turpissimum verò contemnere. Et sunt inter vos qui scientiam salutarem nesciunt, sunt

etiam qui discere negligunt: quid si addam esse & alios qui scientiam divinarum Scripturarum penitus contemnunt?

Et paulò ante hæc habet. O stulti, & perditissimi perones, qui scientiam salutarem contemnit, & ignorantiam divinarum Scripturarum potius quam intelligentiam amat? Numquid affectat à ignorantis paucioribus vos plagis reddet obnoxio? Aut propterea delinquentes eritis coram Deo innocii, quia mandatorum Dei voluntariè estis ignari? Duplici pena cruciandi eritis: altera, quod scire viam mandatorum Dei contemnit; altera, quod sermones Dei non custodistis. . . De vobis etiam, o stultissimi tenebriones, illud intelligitur S. Hieronymi, quoniam ubi non est ignorantia jam excusabilis, ubi scitur quid sit illud quod ignoratur. Magis autem cavendum vobis ne cum illis tandem contemptumini qui dixerunt Deo: Recede à nobis, viam scientiarum tuarum nolumus.

II. Neque illi solummodò culpandi sunt qui crassa, & lupina ignorantia eorum quæ proprium statum spectant, infeliciter laborant, qui in sepe quodam funestissimo quam libentissimè obdormiunt, qui nec brachium, nec pedem movere volunt ut necessariam consequantur scientiam; verum illi insuper qui tempus terunt in addiscendis artibus, scientiis, disciplinis, quæ à scientia sanctorum abducunt, quam potissimum comparare debent claustrales. Rescribere placeat verba Ludovici Granatenfis *part. 2. de Vol. cap. 4. §. 7.* Quam multi hodiè studiosi sunt in Mundo, & inter hos quam pauci qui discipuli sint JESU CHRISTI! Et quod acerbissimum est, illi ipsi qui, recenter mundo relicto, amplectuntur Religionem, vel eo tempore quo debent expoliari, veterem hominem, & huic se disciplinam impendunt, dere, cum vix Deum gustare ceperunt, atque ad eum cognoscendum agrè aperuerit oculos, collocantur inter gentes Philosophos, & in scientiis mundanis exercentur, ubi in longum tempus nec verbum de JESU CHRISTO audient. Quod studium, est propter mutationem temporum, & hereticorum perversitatem aliquid quo modo necessarium sit, sic tamen tamquam magnam plagam sæculi nostri, & vitæ debemus accipere, utpote quod nobis tantum tempus eripiat, & separet, atque exules faciat, tot annos à Salvatoris nostri consorcio. Præsertim si attendamus quod dicit Gregorius Nazianzenus, omnes illas gentium scientias & disciplinas tamquam plagas Ægypti ob peccata nostra in Ecclesiam intrasse. Sed cum misera temporum conditio nos ad hanc necessitatem adegerit, congruum illi tempus dandum, & assignandum foret; atque ita providendum ut ædificium, & fundamentum virtutis sit constitutum esse in animis eorum qui incipiunt, ut sustinendo isti oneri sufficerent. Sed quamdiu opus tenerum est, & infans Christianus adhuc gustat lac JESU CHRISTI, stulticia est ipsum illum ablactare, & gustum illi dare librorum gentium, ubi non videt, nisi argumenta subtilia, & plena fallacii sopsimata. Quid verò, si bene expendamus, hoc est aliud quam imitari

crudelitatem Pharaonis tufinam populi Dei machinantis, cum imperaret, ut quam primum Hebraus masculus nasceretur, suffocaretur flumine, & aquis Ægypti? Omnia (inquit Sapiens) tempus habent: . . . tempus amplectendi, & tempus longè feri ab amplectibus. Tempus illud amplectendo Deo debebatur, comparandoque amplexi tam forti, ut nullis aquis mundi suffocari posset, & extingui: quo factò paululum licet, bit ab ipsius amplexibus recedere, ut necessitatis proximi intendatur. Quid alias volebat Deus nos in lege, cum prohiberet ne sponsi cogenerentur arma lumere, & ad bellum procedere? Quid significabat, cum veteret operari in progenerito bovis, & non tondere primo genita ovium, nisi genus istud progenitorum, de quo hic loquimur, liberum esse à vinculis, & oneribus istis, ut totum se sibi, & profectui suo impendat. Contra hæc leges omnes faciunt qui tempus istud suffocant studio veræ sapientiæ, & veræ scientiæ, ut totos se humanis scientiis addicant. Hactenus sapientissimus Ludovicus Granatenfis, qui nihil præter antiquitatem deest, undè Pater Ecclesiæ nominetur.

III. Si temporum ratio coegit majores nostros, quando Arabum Philosophia vigeat, doctrinæ Aristoteleæ operam dare, ut ethnicos, & superstitiosos viros propriis illorum armis confoderent, opposita temporum vicissitudo urgere nos debet ut in ea incumbamus studia quæ revincendis, convertendisque hæreticis, & malis catholicis opportuna sunt. Nullum in præsens apud five ethnicos, five Turcas, qui nos circumstant, Philosophiæ studium: supina illi laborant ignorantia, parvoque opus est quo illa revincatur. Hæretici nunc sunt, qui dogmata catholica oppugnant, & catholici nonnulli scriptores, qui evangelicæ Moralitatis regulas pia intentione, & falso opinandi modo præventi, vel nolentes humanis appetitionibus nimis accomodant. In illud ergo

ut majores nostros imitemur, studium incumbendum, quod convellendis istorum erroribus opportunum est. Crendis, & agendis constat Theologia Christiana: & hæc duo consistere separata diu nequeunt.

IV. Methodus itaque, quam novitiis expleto tyrocini anno tenendam suggero (absit enim, ut tribunal erigere velim, illam ut censor proponendo) hæc est. Paucis mensibus justis rationibus regulas addiscant ex Dialéctica decerptas, misis tritis, & cavillationibus sophisticis, quæ mentem corrumpunt, aut saltem pessimè disponunt. Regulæ istæ viam doceant inquirendæ veritatis, cum sola, & unica veritas sit via quæ ad cælum ducit. Elapsis quatuor, aut quinque mensibus in hoc studio, triennium illud quod inferum in Philosophiæ studio solent, impendant in lectione Scripturæ sanctæ, & historiæ ecclesiasticæ. Optandum summopere esset ut aliquis cursum historiæ ecclesiasticæ scholæ usui accommodatum, & in opportunos tractatus, vel dissertationes digestum ederet. Præmittenda esset brevis synopsis historiæ veteris Testamenti paucis, sed opportunis disputationibus illustrata. Post perstringendum offer specimen historiæ christianæ, ut scirent juvenes, qui fuerint heros nostri, quæ illorum acta, & gesta. Aliquæ dissertationes brevissimæ in quolibet sæculum adici possent. Opus istud simile esse deberet cursui philosophico, cui substituendum inno, & triennio, sicut ille explendum. His prædictis instructi juvenes ad sacram christianam Theologiam credendis, & agendis constantem addiscendam accedant. Tum veri Theologi è scholis discederent. Hæc in transcurso indicavi, sapientum iudicio subsiciens.

V. Plurima alia de statu religioso dicenda forent; sed compendii consilia transirem, si ultra pergerem. Hæc itaque dicta sufficiant, & in majorem Dei gloriam cedant, lectorumque profectum. Amen.